

„Odpověděla mi jasně a bez vytáček. Takovou přímost bych od neurozené ženy nečekal,“ říká si princ.

Dnes je právě první zimní den, a proto také nebe působí velice smutným dojmem. Princ je celý den mlčky pozoruje:

*„Zesnulá i ta,
s níž se teď loučím, jdete
každá svou cestou.
Tolik zákrutů osudu,
týž beznadějný podzim...”*

Láska, kterou je třeba pečlivě skrývat před ostatními, je opravdu bolestným břemenem.“

Smutné příběhy se vypravují těžko, přetěžko. Jaký div, že se je nešťastný princ rozhodl před ostatními tajit.

Možná by se o Gendžim ani nikdy neměla psát celá pravda, už proto, že jde o císařského prince. Jistě by se měl raději do nebe vychvalovat, jako by neměl žádné nedostatky. Už kvůli uspokojení těch, kteří tento příběh stejně považují za smyšlený. Jenže jak to s tou chválou jednou přeženeme, lidé to obrátí proti nám. Za přehnanou chválu tě nikdo nepochválí.

Mladičká fialka

Gendži trpí čtvrtodenní zimnicí a vyzkoušel již všechny druhy zařikání, ale marně. Záchvaty se opakují stále častěji, až mu konečně kdosi poradí:

„V jistém chrámě v Severních horách žije neobyčejně známý a mocný zařikávač. Loni v létě, když se nemoc velice rozšířila a nikdo si s ní nevěděl rady, tento muž mnoha nemocným pomohl. Raději neotálejte, tato choroba se totiž nesmí zanedbat.“

Princ chce pro zařikávače poslat, ale mnich opáčí, že zařikávač je již velice stár a nikdy nevychází ven.

„Nezbývá než se za ním vydat. Oblecme se tak, abychom nebudili pozornost,“ praví princ a ještě před úsvitem se v nenápadném oblečení vydá na cestu. Provází jej jen asi pět nejvěrnějších druhů.

Mnich žije hluboko v horách. Je konec třetího měsíce a sakury v císařském městě již dávno odkvetly, ale zde, vysoko v horách, jsou ještě v plném rozkvětu. Jak princův doprovod stoupá do stále strmějšího svahu, mlha, která muže obklopuje, nabývá čím dál roztodivnějších tvarů. Princ ještě nikdy něco takového neviděl. Dech se mu úží napětím, ale zvědavost jej láká dál. Také chrám sám o sobě na prince zapůsobí hlubokým dojmem. Mníchův příbytek stojí při skalní rozsedlině mezi vrcholky hor. Princ vystoupí až nahoru k místu, kde mnich žije, ale neprozradí, kdo vlastně je. Ač je však oblečen velmi skromně, na první pohled je zřejmé, že jde o osobu neobyčejně vznešenou.

„Taková vzácná návštěva! Jistě jste ten pán, který mne nedávno pozval. Myslím už jen na věci onoho světa a na zařikávání jsem dávno zapomněl. Překvapuje mne, že jste vážil tak dalekou cestu jen kvůli mně!“ V mnichově úsměvu je cítit upřímný údiv. Záhy se ukáže, že muž je opravdu mimořádný zařikávač. Podá nemocnému k pozření cedulky s posvátnými nápisy a hned na místě vykoná příslušný obřad.

Slunce se zatím vyhouplо vysoko nad obzor.

Gendži vystoupí ještě o trochu výše a rozhlíží se po okolí. Všude kolem stojí chýše mnichů. O něco níže, pod zákrutem cesty, vidí podobnou skupinu staveb se stejným proutěným plotem, ale zahrádka, která je jím obehnána, je podstatně větší. Jednotlivé části stavby propojuje síť výstavných chodeb. Stromy v zahradě sázela nepochybně ruka pečlivého sadaře.

„Kdo tam bydlí?“ táže se princ a člen družiny vysvětluje:

„Jistý biskup nižší hodnosti. Žije zde v odřikání prý již celé dva roky.“

„Takový vynikající muž! Jak jen mne mohlo napadnout cestovat v tak chatrném ustrojení?! Moje návštěva se před ním určitě neutají.“

Je vidět, jak několik roztomilých dětí nabírá vodu a jak trhají čerstvé květy na oltář.

„Nejsou mezi nimi děvčata?“

„Že by se pan biskup obklopoval děvčaty?“

„Kdo tedy ta děvčata jsou?“ ptají se všichni. A ovšem, hned se najde

někdo, kdo se na ně jde podívat zblízka: „Pěkné dívky, jen co je pravda. A jsou mezi nimi nejen mladé ženy, ale i holčičky.“

Gendži se modlí u oltáře v chrámu a sleduje nadcházející soumrak s obavami z příchodu nového záchvatu, ale mnich jej ujišťuje, že již podnikl všechno, co se dá. Už se prý není čeho obávat, a tak se Gendži vypraví na druhou stranu hory, odkud je výhled na císařské město.

Nebe je lehce zamlžené a z rašících pupenů kolem stoupá lehký jarní opar.

„Připomíná to obrázkové svitky jako v pohádce. Kdo žije na takovém místě, nemá již, po čem by zatoužil.“

„Ach, tohle nic není,“ poznamená průvodce. „Kdybyste někdy spatřil krajinu na hornatém pobřeží tam za mořem, ujistil byste se, že se jí žádný obraz nevyrovná.“

„Tohle je místní Fudži, tohle zas ta a ta hora a tamhleto zase ta či ona,“ vysvětluje. A pak, aby prince utěšil a rozptýlil, vypravuje o pozoruhodných zátokách a útesech v západních provinciích.

„Z míst blízkých k císařskému městu zasluhuje mimořádné pozornosti zátoka Akaši v provincii Harima. Nic zvláštního na ní není, je to jen obyčejný výhled na moře. A přece, takové prazvláštní uvolnění cítíme jenom tam. Minulý guvernér té provincie se nyní stal mnichem. Má pozoruhodnou dceru, které se dostalo nejlepší výchovy, jakou si vůbec dovedete představit. Ten muž je z rodiny ministra a mohl udělat opravdu slušnou dvorskou kariéru, ale je to podivín. Vyhýbá se společnosti. Sám z vlastní vůle odmítl hodnost druhého generála císařské gardy a zažádal o úřad v provincii. Ale protože tady se na něho lidé také dívali skrz prsty – nechápali, co za tím je –, prohlásil najednou, že takový úřad je k ničemu a že se musí vrátit do císařského města. Pak skutečně z úřadu odstoupil, stal se mnichem a dal si vyholit hlavu. Zůstal nakonec zde, ale nebydlí v nějaké horské chýši, nýbrž na nejkrásnější části pobřeží, což je u mnicha dost neobvyklé. Přitom v harimské provincii je míst, kde by asketický mnich mohl žít v odloučení, namouduši víc než dost. To mu jen vesnice v horách připadaly příliš smutné a opuštěné. Prý by si tam stýskala jeho mladá žena. Ale svého přímořského sídla užívá na druhé straně s velkým uspokojením docela sám.“

Když jsem sem před několika dny přišel, chtěl jsem se přesvědčit, jak to s ním vypadá. A co nevidím... Zatímco v císařském městě se cítil zneuznaný, tady se mu podařilo postavit si rozsáhlé a opravdu důstojné sídlo. Na každý pád mu to rozhodnutí přijmout místo guvernéra v provincii zajistilo slušné živobytí do konce života.

Jistě, modlitby za spásu v příštím životě vykonává velmi svědomitě. Od chvíle, kdy složil mnišský slib, nastal v jeho životě skutečný obrat,“ pokračuje průvodce, ale Gendžiho zájem míří jinam.

„A co ta dcera?“ táže se.

„Není špatná. Jejím vzhledu ani povaze nelze nic vytknout. Zajímali se o ni už guvernéři různých provincií, ale vůbec jim nevěnovala pozornost. Otec jí prý stále říká:

„Což nevidíš, jak se kvůli tobě trápím? Mám jen tebe, a proto chci, abys měla lepší život než ostatní dívky. Ale jestli se pro tebe nenajde ani po mé smrti ženich, jakého bych ti přál, skoč raději rovnou do moře.““

Gendži se tím docela baví.

„Zřejmě ji otec chrání, aby ji větrík neofoukl, jenom proto, aby z ní nakonec udělal nevěstu pro Dračího krále, vládce podmoří,“ smějí se všichni.

„Podívejme se, kam to vede, když si někdo dělá nepřiměřené nároky.“

S vyprávěním o dceři přišel tentokrát syn guvernéra provincie Harima, který letos dosáhl hodnosti komořího a získal úřednickou čapku..

„Ta dcera má ale za ušima. Nedopustí, aby se zlý sen vysloužilého guvernéra vyplnil...“

„Jistě postává někde poblíž a poslouchá,“ popichují ho někteří.

„To neříkejte. Ona je ještě velmi nezkušená a nevinná. Nezapomeňte, že vyrostla daleko od císařského města – pod kuratelou velmi staromódních rodičů,“ poznamenávají jiní.

„Jen matka je z velmi dobré rodiny,“ dodávají další. „Našli si ji mezi dívkami a děvčátky z nejlepších rodin v celém císařském městě a dostalo se jí skvělého vychování.“

„To děvče si jistě nezaslouží špatného ženicha,“ nechají se slyšet ostatní.

„Co to toho otce napadlo, myslet hned na mořské dno. Pěkná vyhlídka, dostaveníčka s chaluhami, jen co je pravda. Být ratolestí takových rodičů není opravdu žádný med,“ říká si princ a myslí si své. Všichni vědí, že takové nezvyklé případy ho vždycky zaujmou.

„Už se setmělo, ale nový záchvat se již zřejmě nedostaví. Rychle se vraťme domů,“ pobízejí prince členové družiny. Avšak zaříkavač namítá: „Nezapomeňte, že vás jednou posedl zlý duch. Dnes večer bude tedy lépe, když si řádně odpočinete a budete se dál léčit. Na cestu se vydejte teprve pak.“

To nakonec uznají i ostatní. Princ ještě nikdy na cestách nepřenocoval, a tak hoří zvědavostí. „Na shledanou zítra,“ poznamená.

Všichni odejdou a princ osamí. Pomalu se noří do večerní mlhy a míří k onomu pletenému bambusovému plotu. Protože všichni již odešli, zůstává s ním jen pan Koremicu. Nyní společně nahlízejí dovnitř. V síni při západní straně budovy klečí před Buddhovou sochou mniška, ctihodná paní v pokročilém věku. Lehce pozvedne závěs a klade květy na oltář. Pak se opře o sloup a s bolestným rozrušením předčítá sūtru, ležící na bočním opěradle. Je jí něco přes čtyřicet, je jemné bílé pleti a štíhlé postavy, ale tváře má plné, oční oblouky půvabně tvarované a účes, jak je módní v těchto dnech, poněkud kratší, než u žen jejího věku bývá zvykem.

Vedle ctihodné paní je vidět dvě pohledné ženy a další služebné, které chodí sem a tam, a mezi nimi pobíhá malé, sotva desetileté děvčátko. Má na sobě průsvitný žlutý šat s bílým spodním rouchem. Vypadá úplně jinak než ostatní holčičky, jakých je všude plno. Je na ní již vidět, jak bude vypadat, až vyroste. Vlasy má rozčepýřené jako vějíř a tvářičky rozškrábané do červena, jeden plamen.

„Copak se ti to stalo? Snad ses neprala?“ ptá se paní v řeholním rouchu.

Je jí trochu podobná, určitě je to dcera, uvažuje princ.

„Pejsek mi vyplašil vrabčáka. Inuki ho nechala uletět, přestože byl zavřený v košíčku a přikrytý voňavým sukmem,“ stěžuje si děvčátko. Z tváře jí hledí čiré zoufalství.

„To je hrozné,“ říká jiná žena, stojící poblíž. „Proč jen ten pes pořád

tolik zlobí. A kam se vůbec poděl náš vrabčák? Byl tak roztomilý. Co jestli ho chytne vrána!“

Pak paní pomalu vstává. S rozpuštěnými dlouhými vlasy působí velmi půvabně. Z toho, jak ji všichni oslovují „Šónagon“, paní Radová, dcera či choť třetího ministerského rady, je zřejmé, že z takové rodiny pochází a zde slouží jako chůva. Zřejmě právě ona má děvčátko na starosti.

„Jsi pořád tak dětinská!“ říká ctihodná paní. „Tolik povyku pro nic. Vůbec tě nezajímá, že mám života nakrátku. Nevím dne ani hodiny, a ona se honí za vrabčáky! Pořád říkám, že tě Buddha potrestá. Co jen se s tebou nazlobím!“

Pak jí trochu utěšuje: „Tak pojď přece ke mně.“ Holčička posléze usedá vedle staré paní.

Děvčátko je hezké v obličeji, má přirozeně husté obočí bez umělého pěstění a vysoké, andělsky nevinné čelíčko s roztomilými vlasy.

Princ je tím pohledem unesen. Kéž bych tak mohl na vlastní oči sledovat, jak tohle děvčátko dospívá. A pak, po pravdě řečeno, dívka je velmi podobná jisté paní, která je jeho srdci velice drahá. Již při pouhém pomyšlení na tu podobu mu vhrknou do očí slzy.

Ctihodná paní hladí děvčátko po hlavičce a říká: „Máš takové hezké vlasy, a tak nerada se češeš. Proč jsi pořád tak dětinská?“

Hodně dětí v tomhle věku si počíná úplně jinak. Tvoje zesnulá matka pocházela z císařské krve. Přišla o otce, když jí bylo deset let, ale vždycky si dovedla sama poradit. Kdybych teď zemřela, co si tu beze mne počneš?“ dodá ještě a rozpláče se. Gendžimu je děvčete líto.

Je to opravdu ještě dítě. Nejprve na plačící mnišku hledí s tichým vzrušením, ale pak tiše sklopí zrak. Vlasy jí splývají na ramena. Jsou tak lesklé, půvabné...

*„Co si teď počne
mladičká bylinka sama
na tomto světě?
Jsem stařena nad hrobem,
chvějivá krůpěj rosy...“*

Dospělá žena sedící vedle dívky s pláčem přikyvuje.

*„Jarní výhonek
ještě nepoznal léto,
je příliš brzy.
Nedejte, aby spadla
ona kapička rosy...“*

Nato se objeví biskup a počne ženy nabádat: „Je sem vidět zvenčí. To je dnes naposled, co vás nechávám sedět tady na ochozu. Právě jsem se doslechl, že nahoře u zaříkávače byl druhý generál Gendži, aby se léčil ze čtvrtodenní zimnice. Přišel údajně na zapřenou a já jsem o tom ani nevěděl. Ale když už jsem jednou tady, musím ho jít navštívit.“

„To je škoda,“ říká ctihodná paní. „Viděl mne tak neupravenou.“ Pak zavírá okenici.

„Musím využít příležitosti a toho slavného prince Gendžiho vidět,“ opakuje biskup. „I člověk, který pohrdl světským životem jako já, pokřeje nad takovým zážitkem a zapomene na všechny strasti tohoto slzavého světa. Půjdu se ohlásit.“

Je slyšet, jak ctihodná paní pomalu vstává. Princ raději odchází.

To jsem objevil nádhernou ženu. I při takové malé cestě na zapřenou vědí moji znalci žen, kam se vypravit. Sotva vytáhnu paty z domu, hned takový poklad! A tahle žena opravdu stojí za to. Kdo to vlastně je? Princ se postupně zmocňuje vzrušení. Chtěl bych mít tu dívku u sebe, aby mi připomínala mou drahou Fudžicubo. Onu paní Vistárii, dámu z Vistáriové komnaty – která je její tetou. Je jí tak podobná. Pak bych se na ni mohl dívat od rána do večera...

Zatímco princ odpočívá v zaříkávačově chatrči, ke Koremicuovi přijde biskupův žák, aby ho pozval k biskupovi. Obec je tak malá, že se o tom Gendži okamžitě dozví. Žák vyřizuje vzkaz:

„Když mi ohlásili, že jste vstoupil do vnitřní části chrámu, aniž jste se cestou stavil u nás, velice mne to překvapilo. Říkal jsem si, že vás musím

ihned navštívit. Bolí mne, že jste věděl, že v tomto chrámu nyní pobývám, a zapřel se mi. Měli bychom vám přece jen poskytnout nocleh. – Taková škoda,“ pokračuje.

„Od desátého dne minulého měsíce jsem trpěl čtvrtodenní zimnicí a tyto záchvaty se stále opakují. Někdo mi poradil, abych se ihned vypravil k zaříkávači v tomto chrámě, ale přišel jsem sem na zapřenou. To proto, aby tak slavnému zaříkávači neškodilo, kdyby v mém případě neuspěl. U mne by to totiž bylo horší než u nějakého obyčejného pocestného,“ hájí se Gendži. „Stejně jsem se právě chystal jít pana biskupa pozdravit.“

Biskup se vzápětí dostaví osobně. Je znám jako pán neobyčejně jemné povahy a velmi vytříbeného vkusu. Princ nyní upřímně lituje, že se na cestu vypravil na zapřenou a v tak nevhodném odění. Mistr zatím vypráví, proč se takto uchýlil do chrámu v horách, a prince horlivě zve:

„Když už jste tedy zavítal pod naši střechu, musím vás pozvat, abyste se osvěžil pohledem na rybníček v mé zahradě.“ Princ se cítí zahanben, že jej biskup tak přehnaně vychvaluje právě před těmito lidmi, kteří ho nikdy životě neviděli. Zároveň mu ale nedá pokoj vzpomínka na dívku, která se mu tak zalíbila.

Opravdu, zahrádka je upravena s velkým smyslem pro krásu. Jsou zde stejné stromy, stejné květiny... A protože nesvítí měsíc, nad říčkou v zahradě jsou zavěšeny koše s hořícím bambusovým dřevem. I kamenné lucerny přinesli, veranda na jižní straně je k tomu zvlášť pěkně uzpůsobena. Zahradou se také neznámo odkud line nesmírně příjemná vůně. Princův šat je prosycen vůní tyčinek obětovaných Buddhovi a před majestátním vonným oblakem, který ho obklopuje, zvažní i diváci hluboko uvnitř stavby.

Biskup vypravuje příběhy o světské pomíjivosti a o životě příštího věku. Princ si přitom připomíná tíži svých hříchů a srdce se mu svírá zoufalstvím: Tenhle pocit hrůzy mne neopustí do konce života. A co mne asi čeká v tom příštím? Kéž bych jen mohl žít stále v tomto poklidném ráji, daleko od světské vřavy, říká si, ale jeho mysl již začíná dobývat vidina děvčete, které v poledne zahlédl.

„Můžete mi říci, kdo zde s vámi žije?“ táže se princ biskupa. „Měl jsem

dnes podivný sen o jisté dívce, nevím, jak si ho vyložit. Dosud jsem takový pocit nezažil.“

Biskup přeruší kázání a s úsměvem poznamená:

„To je zvláštní, že jste si právě teď vzpomněl na takový neobvyklý sen. Odpovím vám, ale budete určitě zklamán. Zesnulého vrchního radu, který měl titul dozorce této provincie, asi neráčíte znát. Zemřel již dávno. Jeho paní byla moje sestra. Od radovy smrti žiji daleko od společnosti. Poslední dobou postonávám, a proto do císařského města nejedím vůbec a těším se z poklidného ovzduší tohoto tichého, bezpečného místa.“

„Ten vrchní ministerský rada měl prý dceru: co se s ní stalo?“ pokouší princ své štěstí. „Neptám se z nějakých pochybných osobních pohnutek, mám k tomu vážný důvod.“

„Zesnulý vrchní ministerský rada měl jedinou dceru. Je to víc než deset let, co zemřela i ona. Rada se ji snažil zachránit, ale všechno jeho úsilí vyšlo naplano, neboť zemřel ještě dříve. Pak se o jeho dceru starala ctihodná paní.

Nevím, kdo to vlastně sjednal, ale za tou dcerou prý začal chodit sám představený vojenského úřadu princ Hjóbukjó. Jenže princova hlavní žena je z velmi dobré rodiny a byla tím vztahem značně znepokojena. A tak se radova dcera, matka toho malého děvčátka, kvůli té žárlivosti princovy ženy stále trápila, až z toho nakonec měla smrt. Tehdy jsem poprvé viděl na vlastní oči, že se člověk opravdu může utrápiti.“

Tedy to dítě, které jsem dnes viděl, je dcera představeného vojenského úřadu, prince Hjóbukjóa, a zesnulé dcery vrchního ministerského rady, dohaduje se princ. To znamená, že ta dívka pochází z císařské krve, říká si a touží, aby se k ní mohl přiblížit a přesvědčit se, zda se opravdu podobá jeho velké tajné lásce. Děvče je krásného vzhledu a ušlechtilé povahy a je tak bezelstné. Princ by ji chtěl mít u sebe, pečovat o ni a vychovat ji nakonec v dobrou ženu podle vlastního vkusu.

„Opravdu je mi jí upřímně líto. Nezanechala ta paní žádné děti?“ říká. A chtěje se ještě lépe ujistit, kdo to děvče je, táže se na to posleze přímo.

„Právě při porodu dítěte paní zemřela. A to dítě bylo zase děvče,“ podotýká biskup. „Ctihodnou paní to velice rmoutí. Stále nařiká nad tím, že s děvčetem jsou vždycky starosti.“

„Je to tedy ta, na kterou se ptám!

Dovolte mi jednu pošetilou prosbu. Buďte tak laskav a vysvětlete ctihodné paní, že bych o to děvče rád pečoval. Mám určitý plán. Docházím sice do domu jedné ženy, ale moc si spolu nerozumíme, a tak žiji pořád sám. Pravda, to děvče je ještě moc mladé. Bojím se, že mne lidé budou soudit podle chování druhých v podobné situaci.“

„Váš návrh zasluhuje ocenění. Ta dívka je ale ještě tak malá, že nemůže být vydávána za vaši ženu ani žertem. Ostatně odnepaměti platí, že dívku vychovává jeden muž, a bere si ji jiný. Více tedy ode mne nežádejte. Musím se nejprve poradit s její babičkou, a teprve pak vám dám odpověď,“ poznamená chladně a tváří se velmi úředně.

Princovo mladičké srdce se svírá ostychem. Neví, co říci.

„Touhle dobou je zřejmě u Buddhovy sochy v chrámu a chystá se k obřadům. Ale v tuto podvečerní hodinu obřad teprve začíná. Počkáme, až bude po něm,“ říká mnich a odchází nahoru do svatyně.

Princ pocítuje silnou nevoľnost. Je sychravo, poprchává a z hor fičí zběsile ledový víchř. Zpěněná voda dopadá do koryta řeky se znásobným hukotem. Rytmičky poklidný hlas předříkávače sůter bezděčně dojíká srdce kolemjdoucích. I obyčejné poutníky odnáší z této mizerie do jiného, velkolepého světa a povznáší i nezsvěcené laiky. Ale princovou vznešenou myslí zmítají ještě jiné myšlenky, hlavou se mu honí jiné představy.

Mnich hovořil o „podvečeru“, ale ve skutečnosti noc značně pokročila. Přesto je jasně slyšet, že ženy uvnitř jsou ještě vzhůru. Pravda, snaží se pohybovat co nejtíšeji, ale kdykoli se některá z nich dotkne bočního opěradla a zavadí o ně rukávem, zachřestí kuličky růžence. Kdesi v těsné blízkosti je slyšet i šustění sukna. Zní to tak vznešeně...

Princ porozhrne zástěny před vchodem do místnosti, nahlédne dovnitř a vyzývavě zamává vějířem, aby někoho přivolal. Nato kdosi neochotně vyjde ven. Že by dokázali předstírat, že o jeho přítomnosti nevědí?

Princ trochu poodstoupí stranou a sluchem se ujišťuje, že se nějaký ženský hlas uvnitř diví: „Je to možné? Že bych se byla přeslechla?“

„Koho vede Buddhova ruka, nezbloudí v temnotách,“ odpovídá na to princ. Jeho hlas zní mladě a překypuje sebejistotou. Naproti tomu ženský hlas uvnitř je velmi nesmělý:

„Koho by mohl Buddha vést do takových míst? O tom opravdu nemám tušení.“

„Chápu vás. Jistě jste překvapena mou sebejistotou.

*Od chvíle, kdy jsem
spatřil na vlastní oči
rozvité poupě,
rukáv cestovního šatu
mi smáčí záplavy slz.*

Neodpovíte mi?“

„Dobře víte, že by za mne nedokázal odpovědět nikdo. Komu bych podle vás měla svěřit roli prostředníka?“

„Představujte si prostě, že to, co si řekneme mezi sebou, sděluje nějaký prostředník!“ Po těch slovech princ vstoupí dovnitř.

„Ach ti dnešní milovníci,“ povzdechne si ctihodná paní. „Princ si asi myslí, že mu jeho věk sám o sobě bude dostatečným učitelem lásky. Kde ale vzal ty nápady o rozvitém poupěti?“

Ctihodná paní je jeho počínáním dokonale vyvedena z míry. Ví, že princ urazí, nedostane-li se mu ihned opovědi, a proto raději recituje sama:

*„Nesrovnávejte
slzami zmáčený polštář
jediné noci
s mechem, nad nímž pláceme
v hlubinách temných hor.“*

Ten totiž opravdu nikdy neoschne,“ dodává ještě.

„Takové vzkazování mne vůbec netěší, jsem zvyklý mluvit s lidmi přímo. A navíc vás při té příležitosti chci o něco požádat,“ namítá princ a ctihodná paní opáčí:

„Vaše Výsost má asi nepřesné zprávy. Stydím se vyjít ven, a tak nevím, co bych vám odpověděla.“

„Jen si představte, jak mu asi bude, když mu neodpovíte,“ přemlouvá ji.

„Opravdu, kdyby mezi Jeho Výsostí a mou vnučkou nebyl takový věkový rozdíl, nemohla bych Jeho Výsost odmítnout. V každém případě Jeho Výsost působí tak vážně a čestně, že jsem jeho zájmem přirozeně poctěna,“ řekne pak a přistoupí blíž.

„Musíte být překvapena mou otevřeností,“ podotýká princ. „Buddha sám ví nejlépe, že v hloubi srdce nejsem žádný povrchní záletník,“ dodává. Ale pak už neví, jak dál.

Děvče je tiché a bezelstné, až bytostně nesmělé...

„Zřejmě má pravdu,“ říká. „Musí být velice upřímný a ohleduplný, když mne dále oslovuje, protože vidí, že bych se k obvyklé odpovědi sama nikdy neodhodlala. Takový člověk nemůže být povrchní.“

„Slyšel jsem, jak smutná událost vás stihla. Spatřujte tedy ve mně náhradu za onu osobu, jež vás s láskou vychovala. I já jsem byl ještě docela malý, když mne moji nejdražší počali opouštět. Dnes, po letech, prožívám také pocit zoufalství, prázdnoty a smutku. Chtěl jsem vás poprosit, abyste mi byla oporou, když jsme měli v dětství tak podobný osud. Takové setkání přece člověk nezažije každý den.

Odpusťte mi, že jsem se nakonec neovládl,“ dodá ještě.

„Z vašeho rozhodnutí bych měla mít radost, ale vaše informace jsou zřejmě nepřesné. Skutečně je zde jistá dívka odkázaná na péči, kterou jí ve svém věku asi nemohu zaručit. Ale ta dívenka je tak mladá a nezralá, že by vám v každém ohledu musela být přítěží. Nemohu na váš návrh přistoupit,“ odpovídá konečně ctihodná paní.

„Všechny podrobnosti jsem si již zjistil. Nemějte zbytečné obavy. Což nevidíte, jak mi na té věci záleží?“ Tu si ctihodná paní pomyslí, že princ zřejmě nemá potuchy, jak je dívka dětinská a nevyspělá. Raději mu ani jasně neodpoví.

Mezitím se biskup vrací z pobožnosti. Princ odsune zástěnu a říká: „Právě jsem otevřel své srdce před ctihodnou paní. To nemůže být náhoda, zřejmě jste vyprosil Buddhovo požehnání i pro mne.“

K ránu ještě princ recituje Lotosovou sůtru a koná pokání. Ta slova znějí tak důstojně a mocně: jako burácení horské vichřice, jako hukot vodopádu...

*„S modlitbou hučí,
s vichřicí skučí svah hor.
Klamný sen končí.
Procitám, líce mi skrání
chladivý vodopád slz.“*

Na to biskup odpovídá:

*„Vám tekou slzy,
vaše rukávy smáčí
bystřina z hor.
Náš duch se nad tím vším
již ani nezachvěje.“*

Ach, už jsem si zvykl,“ dodává ještě.

„Tyto zvuky slyšíme každý den, dávno jsme již přivykli,“ dodává ještě.

Nebe se jasní, lehká mlha řídne a odkudsi z hlubin té mlhy zní zpěv horského ptactva. Listy stromů a květy, jejichž jména princ dávno zapomněl, pokrývají podušku trávy kolem něho jako rozvinutý štůček brokátu. Princ je unesen pohledem na jelínky, kteří tiše stojí těsně vedle něho. Cítí, jak v takové chvíli pomíjí bolest i žal, jak jeho choré srdce okřává.

Zaříkavač sedí bez hnutí. Vykonává obřady na ochranu proti zlým duchům a předčítá posvátnou modlitbu Dhárani.

Pro prince přicházejí členové jeho družiny a blahopřejí mu k uzdravení. Přicházejí také hosté z císařského paláce. Představený kláštera snáší na stůl nejrůznější vzácné zákusky, pro něž schválně poslal dolů do údolí, a snaží se upoutat pozornost hostů.

„Letos se má završit třetí rok mého pokání v horách. Protože však je tento rok mimořádně významný pro splnění mého zbožného slibu, ne-

mohu vás ani vyprovodit dolů do údolí,“ omlouvá se a dává přinést další číše saké na rozloučenou.

„Tuhle překrásnou horskou zahradu opouštím velice nerad, ale nemohu nechat čekat Jeho Veličenstvo. Rozhodně si nenechám ujít příležitost a přijdu se sem znovu podívat, dokud sakury ještě budou v plném květu.“

*Sakury horské!
Smím vás doporučit
pánům u dvora?
Snad vás naleznou dříve
než zkázonosný vítr.“*

Biskup se pousměje a pohlédne na prince obdivně, se slzami dojetí v očích:

*„Celý život čekám,
až spatřím tento vzácný
květ udumbary.
Proto mne nepoutají
sakury na svazích hor.“*

Pak dodá (s narážkou na princovu návštěvu): „*Udumbara* je totiž květ, který kvete jen jednou za celé věky (jednou za tři tisíce let, v čas požehnané vlády dokonalého vládce). Mít příležitost poznat jej na vlastní oči je veliký dar.“

Princ se také pousměje a nezúčastněně dodá: „Ano, *udumbara* kvete jen velmi vzácně. Vidět takový květ by jistě stálo za to.“

Nyní zaříkavač pozvedne hliněnou číši a recituje:

*„Jednou v životě
překračuji práh sluje.
Sestoupím z hory
pokořit se před květem,
jaký svět neviděl.“*

Zařikávač pohlédne na prince se zrosenými očima a pak mu svěruje na památku paličku *vadžra* s jedním hrotem, symbolický nástroj k probuzení bloudícího do světa Buddhovy pravdy. Se zbožným pohledem plným úcty k ní pak přikládá růženec ze žaludů stromu po, s vyrytým jemným ornamentálním vzorem, který přivezl princ Šótoku z daleké říše Päkče na Korejském poloostrově, a původní čínské pozdrů, jež rovněž pochází z této země. Vkládá předměty společně do průhledného sáčku a přivazuje k nim piniovou snítku. Také naplní skleněné nádoby barvy modré skalice různými léčebnými lektvary dle receptů posvátného učení Buddhy léčitele a přizdobí je snítkami okolních vistárií a sakur. Před tímto místem pak rozloží po zemi nejrůznější obětiny a odměny za recitaci súter a konečně odchází.

Poté biskup zajde dovnitř, aby vyřídil vše, co Gendži řekl, ale ctihodná paní váhá: „Hned vám odpovědět nemohu. Počkejte pár let, pak uvidíme.“

„Máte pravdu,“ odpoví biskup a princ si přímo zoufá: „Takže vlastně všichni říkají totéž.“

Později princ ctihodné sestře napíše dopis a pošle ho po malém chlapci žijícím v biskupově domě:

„Včerejší večer.

Mně také v paměti utkvěl

jeden krásný květ.

Odjíždím s jitřní mlhou,

věřte však, vrátím se zpět.“

Ctihodná paní odpoví vznešeným, ale lehkým a zdánlivě ledabylým tónem:

„Zda máte pravdu,

ukáže teprve čas,

Až přijde den.

kdy v záři jarního slunce

rozkvetete onen váš květ.“

Když princ nasedá do vozu, vyběhne mu vstříc roj chlapců a sluhů z domu jeho tchána, pana ministra po levici, kteří se za ním vypravili až sem:

„Odjíždíte, a my ani nevíme kam.“

Druhý generál Tó no čúdžó, vedlejší rádce po levici a ostatní ministři synové se pustí za princem a všichni rozhněvaně volají: „Tak rádi bychom vás byli doprovázeli, ale vy jste na nás úplně zapoměli! Nemyslíte si, že je škoda, že jste se ani na chvíli nezastavil k odpočinku pod nejkrásnějším květem, jaký kdo viděl, a že už zase odjíždíte? Jen tak beze všeho, jako by se nic nestalo?“ Všichni usednou u úpatí velkého balvanu a princ jim počíná nalévat rýžové víno. Perlivé kapičky z opojného vodopádu...

Druhý generál vyjme ze záňadří bambusovou flétnu, zhluboka se nádechne a zaduje. Rádce lehce zamává vějířem a počne zpívat: „*Na západ od chrámu Tojora...*“

Ministři synové působí dnes velmi ušlechtilé, a proto se k nim také princ chová velice zdvořile. Opírá se přitom o skálu a je až démonicky krásný. Nikdo od něho nedokáže odvrátit zrak.

V družině druhého generála jsou muži, kteří umějí hrát na bambusové varhánky *hičiriki*, i jiní, kteří s oblibou hrají na sedmnáctitrubkovou flétnu, *syrix*. Biskup sám přináší zvláštní *koto*, harfu o sedmi strunách, a důrazně se dožaduje:

„Nechte mne na tento nástroj zahrát aspoň jednu skladbu. Ať klidně vyplaším ptáky, nebudu-li lepší než všichni ostatní.“ Princ se brání, že mu není dobře, ale nic naplat. Biskup přehrává svou skladbu do omrzení tak dlouho, až se všichni vytratí.

Již samo letmé setkání s princem rozpláče mladší kněze i adepty učení, kterých se to vlastně původně netýkalo. A což teprve obstarožní mnišky uvnitř chrámu, jež svého biskupa v takové náladě ještě neviděly. Jako by náš vzácný host ani nebyl z tohoto světa, povzdechnou si.

Biskup si utírá oči: „Jaká událost z minulých životů způsobila, že se v tomto pozdním věku lidstva narodil tak ušlechtilý člověk? Je to vskutku k nevěře...“

I ona mladičká dívka cítí ve svém dospívajícím srdci Gendžiho velikost.

„Je ještě významnější než můj tatínek,“ zjišťuje.

„A nechceš se tedy stát jeho dcerou?“ táže se komorná.

Dívka přikývne. „Ach, to by bylo skvělé,“ myslí si. A kdykoli si pak hraje s panenkami nebo kreslí obrázky, nikdy nezapomene zpodobnit také prince Gendžiho. Obléká panenky a panáčky do nádherných šatiček, které se podobají jeho úboru, a hraje si pak s nimi s velikou něhou a láskou.

Po návratu se princ ihned odebere na audienci do císařského paláce a vylíčí Jeho Veličenstvu svoje zážitky. Jeho císařský otec již značně sešel. Syn ho upřímně lituje. Otec se syna vyptává na zaříkavačovy schopnosti a ten jej nepokrytě chválí.

„Není divu, že se stal Místrem. Jeho léčba je opravdu úspěšná.“

Do paláce se dostaví také pan ministr: „Chtěl jsem vám poslat lidi naproti, ale pak jsem si řekl, že cestujete na zapřenou. Pár dní si zde odpočíte,“ poznamenává ještě a pak dodá: „Samozřejmě vás dám vyprovodit.“

Princ na odpočinek vůbec nepomýšlel, ale nechá se přemluvit. Ministr jej posadí do vlastního vozu a sám se uchýlí na zadní sedadlo. Princovi je z počt, jimiž jej ministr častuje, až trapně. Také v rezidenci měl k přijetí Jeho Výsosti všechno uchystáno.

Gendži u manželky již dlouho nebyl. V tomhle paláci je všechno zánovní, dokonale udržované a upravené, jako by byl celý z čerstvě leštěných perel. Princova žena paní Cesmína Aoi se dosud vždycky uzavírala ve svém pokoji a odmítala se s manželem ukazovat na veřejnosti. Tentokrát ji však ministr přesvědčil, aby se ukázala. Paní opravdu vypadá jako princezna na obrázku. Sedne si, kam právě byla usazena. Ani se příliš nestydí, chová se přesně podle etikety. A tak ji princ bez postranních úmyslů osloví a počíná jí vypravovat o své cestě do hor.

Kdyby mu byla se zájmem naslouchala a rádně mu odpovídala, jistě by k ní byl opět pocítil starou náklonnost. Ale ona se k němu vůbec nemá. Tváří se, že ji manžel nezajímá a nudí. Je jasné, že vzdálenost mezi nimi se bude měsíc od měsíce, rok od roku zvětšovat. Princ je z toho velice nešťasten a nakonec podotkne:

„Chtěl bych přece jen slyšet něco, co normálně říkávají manželky manželovi. Ani se mne neoptáte na mou těžkou chorobu. Od vás jsem si ovšem už na takové věci zvykl, ale přece jen mne to dost mrzí.“

Choť konečně otevře ústa: „To vám opravdu tolik vadí, když mlčím?“ Ano, dívá se na mne úkosem. Ten pohled je pobuřující, ale také vzrušuje. Hrdý, a přitom opojně půvabný.

„Když konečně promluvíte, vaše slova mne zraňují. Takhle přece spolu manželé nemluví. Jak můžete být tak bezcitná? Od počátku jste ke mně byla chladná a lhostejná, a když se mi konečně zdálo, že jste se začala měnit, přesvědčujete mne o opaku a přivádíte na samý pokraj zoufalství. Nu, co se dá dělat. Jednou žijeme spolu, tak proč si nemůžeme vyjít vstříc?“ dodá ještě princ a odebere se na lože. Žena však nepřichází. Muž ji volá, ale ona se jen ošklíbá a vzdychá. A když si konečně lehne, tváří se otráveně a chce se jí spát. Jako vždy dělá, co může, aby náš vztah pokazila.

Ostatně, musím se také někdy podívat, co dělá ta moje Fialka, jak mi povyrostla. Ctihodná paní soudí, že na sňatek má ještě brzy. Nesmím se k ní zřejmě ani přiblížit. Přitom bych ji tolik chtěl vychovávat sám, vzít si ji k sobě domů a soustavně se jí věnovat. Otec dívky, onen představený vojenského úřadu Hjóbukjó, je opravdu velmi bodrý a příjemný pán, ale ačkoli je údajně princ, jeho vystupování postrádá obvyklou vznešenost osob urozeného stavu. Ne, vůbec nepůsobí jako člověk z dobré rodiny. Je to vůbec dívčin vlastní otec? Pochází opravdu ten neomalený otec z ušlechtilého příbuzenstva paní Vistárie stejně jako tato dívka? uvažuje princ. To vše dnes halí závoj záhad a nejistoty. Je to potíž. V každém případě nebude lehké získat souhlas k tomu, abych tuto dívku přivedl do otcova paláce. Ale je to koneckonců jediná možnost.

Druhého dne posílá princ posla s dopisem do Severních hor, ke ctihodné sestře. Vylíje si srdce rovněž biskupovi. Sestře mimo jiné píše:

„Protože jste se o té záležitosti jasně nezmínila, nezabýval jsem se jí nakonec ani já. Nic by mne však nepotěšilo tolik jako poznání, že jste pochopila, jak zvláštní city k vám chovám.“

V obálce je vloženo a přichyceno tenkou tkaničkou ještě další psaní:

*„Sakuro v horách,
věř, budu si tě střežit.
Tvou podobu jsem
navěky pevně vryl
do hloubi svého srdce.*

Už mi ji nevezme ani noční vánek, až si trochu zdřímnu...“

Rukopis listu je nádherný, ale nejen to. Pozornost zkušeného oka pou-
tá i to, jak je se zdánlivou nedbalostí svinut.

„Co s takovým listem? Jak na něj mám odpovědět?“ povzdechne si
dívka.

„Co dělat, když ti píše takový vznešený pán, který si ještě navíc na tebe
dělá tak nerozumné nároky,“ naříká ctihodná paní. „Když už se kvůli
tobě obtěžoval a napsal ti takový list, nezbude než na něj odpovědět. Při-
tom ty ještě pořádně neumíš ani opsat básničku *Zátoka Naniwa* ze slabi-
káře. Nemáš to lehké, děvče...“

Konečně přijde k princovým rukám odpověď (kterou zřejmě psala
dívčina babička):

*„Nesmete víchr
sakuru z hřebene hor?
Vsadil jste, pane,
na jeden slabý stromek.
Vratká je vaše volba!*

Pochopte naše obavy,“ stojí tam dál.

Také biskupova odpověď je nepříznivá a princ je nakonec bezmezně
nešťasten a zklamán. Vyčká několik dní a pak vysílá pobočníka Koremi-
cua s novým dotazem. „Dívka má přece chůvu. Tu, kterou tak zdvořile
oslovovali Šonagon, paní Radová. Porad' se s ní,“ nabádá Koremicua
princ.

Tohle děvče se ve světě neztratí, i když působilo tak dětinsky, říká si
Gendži a lehce si pohrává se vzpomínkou, jak děvčátko tajně pozoroval,
když je viděl poprvé.

Biskup od prince dostává již druhý dopis a přirozeně mu zdvořile dě-
kuje. Obrací se o radu k někdejší princově chůvě, která je pro svou dů-
stojnost nazývána Ómjóbu, Dvořanka z domu mistra Lučištníka, a ze-
vrubně s ní probírá jeho slova i počínání v posledních dnech.

Koremicu je obratný řečník a pánovo stanovisko podrobně a vášnivě
obhajuje. Nicméně mezi dvořany převládá obava, zda si je princ oprav-
du plně vědom nenáležitosti své volby. V údajné nevhodnosti a umíně-
nosti jeho rozhodnutí spatřují totiž mnozí zlé znamení.

Princova horlivost v novém listě je opravdu nezvyklá. Vkládá také
menší svítek do většího a oba spojuje stužkou. Velice touží po tom, aby
mu dívka odepsala. Chtěl by vidět ono neuměle rozřesené dětské písmo,
ještě bez krasopisných spojů mezi jednotlivými písmeny.

Pak píše:

*„Můj cit je hlubší
než studna na vrchu Měličin
hory Asaka.
Mělcí, kdo ji tak nazvali.
Dohlédnu někdy dna?*

Určitě tam najdu váš obraz,“ dodává ještě.
Odpověď je velmi výmluvná:

*„Budete zklamán,
že studny nejsou hlubší
než vaše city.
Chcete-li dojít cíle,
čerpejte z vlastního srdce.“*

Dokonce i Koremicu doporučuje nyní více trpělivosti, aby dívka
a princův sen měly čas dozrát. Chůva navrhně, aby princ nadále setrval,
kde je, pokud to prospívá jeho zdraví, a slibuje, že jej později navštíví
v jeho paláci a všechno s ním probere. Princ je všeobecnými pochybnost-
mi o zralosti své lásky rozčilen a pohoršen. Neví si rady.

Zatím se paní z Vistáriové komnaty roznemohla a uchýlila se do rod-
né vsi. Jímá ji soucit, kdykoli slyší, jak se princ trápí nad její chorobou,
jak je jeho vždy tak bystrý duch ochromen, jak se stále vrací k minulosti
a touží jenom po ní.

V poslední době již princ ani za žádnou ženou nedochází. V komna-
tách paláce i ve svém soukromém sídle tráví celé dny v nečinnosti a ve-
čer pak pobízí komornou, aby se za paní z Vistáriové komnaty vypravila
a doručila jí jeho psaní. Chůva tedy, bůh sám ví, jak se jí to podařilo, sjed-
nala schůzku, ale tato schůzka je doprovázena opatřeními až krkolom-
nými. Vše je tak nepřirozené, jako by to ani nebyla skutečnost, ale hlu-
boký sen. A navíc, paní si připomíná chvíle, jež jí naplňují studem a při-
vádějí znovu a znovu do rozpaků. Jednou se pevně rozhodla, že tohle se
rozhodně nesmí opakovat. Je skutečně smutné a nesnesitelné, že se to
stalo, a proto ač je počínání dámy naplněno vroucností a něhou, je záro-
veň chladné, odměřené a odrazující. Tak odlišné ve srovnání s ženami,
které princ poznal.

Princ se zlobí sám na sebe. To je opravdu tak těžké na ní najít nějaký
nedostatek? A jak jí vůbec sdělit všechno to, co by jí chtěl říci? Tu noc
by museli strávit na hoře Temnot Kurabu, tam se prý nikdy nerozední.
Jenže tady? V zemičce ostrovů roztroušených jak rozsypané proso? Tady
jsou v tomhle ročním období noci nejkratší! Jako naschvál je všechno
jinak, než by si člověk přál. Mé sny se zřejmě nikdy nesplní...

*„Ve kterém životě
se s vámi ještě setkám?
Prchavý sen!
Chtěl bych jej věčně snít
a již se neprobudit.“*

Princ se upřímně rozvzlyká.

Dlouho není k utišení a pak dodává:

*„Celý svět bude
mluvit jen o nás dvou.“*

*Jaké neštěstí,
povedou ty zlé řeči,
i když se neprobudím!“*

Paní je velice rozrušena - cítí se zrazena. Kež by si neublížila!

Části oděvu rozseté po podlaze posbírání nakonec komorná. Princ se
vrací domů do svého sídla a pak večer co večer osaměle uléhá s uplaka-
nými očima. Paní Vistárie mu ještě odpovídá, ale je zřejmé, že princovy
listy už ani nečte. Jako vždycky.

Princ si zoufá. Již ani nejezdí do služby v otcově paláci, po mnoho dní
vůbec neopouští své soukromé sídlo na Druhé ulici. Uvědomuje si, že
tím otce značně znepokojí: ten si jistě pomyslí, že princ je zase nemo-
cen. Ale stíhají jej výčitky svědomí, a proto se takového setkání hrozí.

Vistáriová paní zatím nařiká, jak je jí zle. Její stav se postupně zhoršu-
je, až pro ni nakonec císař vyšle rychlého posla. Ale ona se zdráhá. Cítí
se opravdu hůř než jindy, hlavně se však velice trápí a neustále propadá
trudnomyslnosti. Sužována výčitkami, neví kudy dál...

Den ode dne jsou vedra nesnesitelnější a paní Vistárie je teď skoro stá-
le upoutána na lůžko. Je již ve třetím měsíci těhotenství a tento stav je
dostí patrný. Lidé ji sledují zvědavým pohledem! Ach, proč mne jen osud
tolik trestá... Nikdo nechápe, kdy otěhotněla, a udiveně se ptají:

„Je to vůbec možné? Vždyť jste v minulých měsících u Jeho Veličen-
stvsy pobývala tak zřídka...“

Paní však v hloubi srdce tuší pravdu. Ben, dcera její bývalé chůvy,
a někdejší Gendžiho chůva Ómjóbu, jež ji doprovázejí i do lázně, si její-
ho stavu již také všimly, ale neodvažují se o té věci hovořit ani mezi se-
bou, mezi čtyřma očima.

Jak krutý je osud, lituje Ben svou paní a císaři pak vysvětlí, že paní ob-
loudil zlý duch, takže si svého stavu zprvu nebyla dostatečně vědoma.
Všichni kolem tomu uvěří, a císař sám je tím dokonce nesmírně dojat.

Jeden za druhým přibíhají poslové s něžnými listy Jeho Veličenstva
císaře, ale to všechno pouze umocňuje výčitky svědomí, bezmoc a strach
nebohé paní Vistárie.

Druhý generál Gendži má nesmírně podivný sen. Povolá věštce, aby mu jej vysvětlil, a ten jej ohromí neuvěřitelným výkladem o tom, jak vysokého postavení dosáhne jeho vlastní syn:

„Upřímně řečeno, vychází mi věštba velice podivná. Přijměte ji raději s krajní obezřetností.“

Generál se brání: „Však to také není můj sen, ale sen někoho jiného. Nikomu o něm neříkej, dokud se nenaplní.“

V duchu se však generál sám sebe táže, co vlastně tahle nepravděpodobná věštba znamená. Když pak slyší, že kterási dáma otěhotněla, ujišťuje se, že je to opravdu ona, jeho drahá paní Vistárie. Věštba zřejmě nelhala. Chůva Ómjóbu je rovněž vyvedena z míry. Ta záležitost jí nahání hrůzu. Co si teď počít?

Paní zatím úplně přestává odpovídat na princovy dopisy. V posledních dnech od ní nepřichází již ani řádka.

Teprve v sedmém měsíci těhotenství se paní z Vistárie komnaty vrací do císařského paláce. Jeho Veličenstvo císař ji po dlouhém odloučení přijímá přívětivě a s úlevou. S láskou, planoucí ještě víc než dříve. Paní má břicho oblejší než při minulé audienci a tváře značně pohublé. A přece! Snad právě proto je ještě půvabnější, ještě přitažlivější.

Císař tráví nyní celé dny v paláci po jejím boku a často ji také povolává k sobě, protože osvěžující vánek prvních podzimních dnů přímo vybízí k hudebním kreacím pod širým nebem. Hrají společně na harfu *koto* i na příčnou flétnu *jokobue*, a císař dokonce k tomu účelu vydává zvláštní nařízení, která takové koncertování umožňují.

Princ se mezitím snaží co nejvíc vyhýbat lidem a všetečným zrakům zvědavců, ale čas od času se pro něho potlačování citu k těhotné paní stává naprosto nesnesitelným. V takových chvílích se trýzní obavami, zda na něho skutečně úplně nezapomněla.

Ctihodná paní z horského chrámu se pozdravila a někdy sestupuje i do údolí. Princ také navštívil její příbytek v císařském městě a občas jí píše. Ctihodná paní však odpovídá stále stejně odmítavě a Gendžiho mysl navíc v posledních měsících více než jindy zaměstnává neukojitelná tou-

ha po drahé paní Fudžicubo z Vistárie komnaty císařského paláce. Nemá tedy čas ani chuť myslet na jiné věci.

Podzim se chýlí ke konci a princovo srdce naplňuje stále větší nepokoj. Vždy znovu a znovu srdceryvně vzdychá a nařiká. Za jedné noci, kdy jasně září měsíc, se pomalu odhodlá k novému záletu v přestrojení. Mezitím se počasí pokazí, přichází silná přeháňka. Dívka, za níž se princ vypravil, žije na východním okraji Šesté ulice – tak daleko od výstavné čtvrti, obklopující vnitřní okrsek zakázaného města. Zde princovu pozornost upoutá zašlé stavení se zahradou, vlhnoucí ve věčném stínu přerostlých stromů, bez záblesku slunečního svitu. Ale Koremicu, který se jako vždy potlouká v patričné vzdálenosti od svého pána a obratně slídí po okolí, zjišťuje:

„Je to dům po bývalém prvním radovi dozorčího úřadu. Pan rada zemřel, a když jsem se tam pod nějakou záminkou poptal, zjistil jsem, že tam ještě stále bydlí vdova, ona ctihodná paní. Velice sešla a říká, že již nikam nemůže.“

„To je mi líto,“ říká princ. „Měl jsem ji raději navštívit. Proč jsi mi nic neřekl? Jdi dovnitř a pozdrav ji!“

A tak Koremicu dovnitř posílá sluhu, aby vzkaz vyřídil. Žádá ho přitom, aby vysvětlil, že tu princ není oficiálně. Posel tedy říká: „Je zde můj pán. Je v přestrojení, ale rád by vás osobně viděl.“

Překvapená komorná odpoví: „Moje paní bohužel za posledních pár dní nesmírně zeslábla. Už vás ani nemůže přijmout.“

Ale pak, protože tak vzácného hosta přece jen nelze nechat jen tak odejít, poklidí komorná trochu verandu při jižním okraji severního křídla a pozve prince dál.

„Snad chápete, v jak obtížné situaci jsme. Dovolte mi tedy aspoň, abych vám upřímně poděkovala za vaši návštěvu. A odpusťte, že vás nechávám sedět v takovém přitímní a nepořádku.“ Ano, rozhodně to není místo, kam se uvádějí hosté.

„Tak dlouho jsem vaši paní chtěl navštívit. Protože mi však bylo jasné, že mé prosby oslyšíte, pokaždé jsem od návštěvy upustil.“

Opravdu jsem netušil, že jste tak vážně nemocna. Odpusťte mi to, je mi to opravdu líto.“

„Nemocna jsem již dávno,“ zní vzkaz ctihodné paní. „Dnes však mám pocit, že se mé dny naplnily, a opravdu mne mrzí, že vás osobně nemohu pozdravit.“

A nyní k té vaší záležitosti. Pokud si to náhodou ještě nerozmyslíte, víte, že dívka je stále ještě velice mladička. Pohlížejte na ni jako na jiné ženy v jejím věku. Neubráním se pomýšlení, že pokud ji ponechám nezaopatřenu, budou mi obavy o její osud přitěžít na cestě do Buddhova ráje.“

Lože ctihodné paní je tak blízko, že princ jasně slyší přerývaný hlas, jímž mu paní svou odpověď vzkazuje:

„Je to pro ni opravdu příliš velká čest. Kdyby alespoň byla v takovém věku, aby uměla sama poděkovat,“ říká.

Princ ji poslouchá s hlavou svěšenou a říká:

„Věřte mi, že bych se před Vaší Ctihodností nikdy neodvážil pronést takovou prosbu, kdyby mou skutečnou pohnutkou byly jen povrchní záliby a laškovně choutky. Nevím, proč mne osud obdařil tak neodolatelným smyslem pro vášnivý cit, proč mi vůbec dopřál tolik velké a mocné lásky. Počátek našeho vztahu je nepochybně třeba hledat v minulých životech.“

Zdá se mi, že jsem přišel zbytečně. Dejte aspoň na chvíli slovo také tomu děvčeti.“

Nato komorná odpovídá: „To nepůjde. Ničemu by nerozuměla, a navíc už dávno spí.“

Ale právě v tu chvíli se zevnitř ozve dívčí hlásek: „Babičko, prý je zde Jeho Výsost princ Gendži, ten, který nás navštívil v horském chrámu. Proč ho nepřijmete?“

Dvorní dámy se vyděsí. Tak nevhodná slova, a v tak nepříhodnou chvíli! Všechny se snaží děvče utiшит.

„Vždyť jste přece minule sama říkala, že právě setkání s princem vás vyléčilo z vaší choroby,“ pokračuje děvče s výmluvností, která prince pobaví i potěší. Předstírá samozřejmě, že nic neslyšel, aby dámy děvče ještě víc neplísnily, a raději se spěšně, ale velmi zdvořile poroučí a odjíždí.

Ctihodná paní, máte pravdu, dívka je ještě trochu dětská. Nu což, však já si ji vychovám.

Druhý den přichází Gendži znovu, tentokrát řádně upraven a ve formálním úboru. Dnešní návštěva je spojena s oficiální, obřadnou žádostí. Na obvyklém listě s ozdobnou šňůrkou stojí:

*„Co jsem zaslechl
píseň mladičké sluky,
myslím jen na ni.
Moje bárka ji hledá,
kěz neuvázne v síti!“*

Ano, moje láska je jako ona lodička na řece Horie ve staré básni. Znovu a znovu se vrací na stejné místo, jako by hledala drahocenné ostrůvky ztraceného času.“

Je to napsáno velmi čitelně, písmem přizpůsobeným dětskému oku... Tak úhledně, že by se to dalo převzít do čítanky, myslí si všichni. Prince přijímá komorná Šónagon.

„Ctihodná paní, kterou jste chtěl požádat, aby váš pozdrav vyřídila, je na smrtelném loži. Chystáme se ji právě vzít zpět do chrámu v horách. Poděkování za svou návštěvu očekávejte raději již z onoho světa.“

Princ svěsí hlavu.

S tesknými podzimními večery se znovu a znovu neodbytně vrací vzpomínky na milovanou paní Vistárii a s nimi přicházejí i myšlenky na tu, jež ji kdysi byla nejbližší, na její mladičkou dvojnici. Ano, ono děvče podobné mladičké fialce, které je vlastně neteří paní Vistárie.

Princ si vzpomíná na jeden večer, kdy mu ctihodná paní psala onu báseň plnou obav. Že totiž nemůže opustit tento svět, pokud děvče řádně nezaopatří.

Princ musí ctihodnou paní vidět. Ale zároveň se znovu a znovu léká, že jej paní nepochopí, že mu chystá nová bolestná zklamání:

*„Hned bych tě chtěl
utrhnout a odnést!“*

*Bylinko moje,
podobná vistárii.
Fialko, květinko luční!*

V desátém měsíci se Jeho Veličenstvo stěhuje do paláce odstoupivších císařů Suzaku-in. K slavnostnímu obřadu si vybírá nejlepší z přítomných tanečníků a tanečnic, pázata ze šlechtických rodů i vyšší a nižší dvořanstvo podle svého vlastního vkusu. Princové a ministři si připravují vlastní taneční vystoupení.

Přípravy se táhnou. Zdá se, že nemají konce.

Princ vyše zvláštního posla do horské visky, kde dosud nezapomněli na jeho návštěvu. Odpověď však přichází pouze od biskupa. „Dvacátého dne minulého měsíce ctihodná paní po dlouhé nemoci skonala. Čeká to každého z nás, a přece je tak těžké se s tím smířit.“

Při četbě biskupova listu si princ připomene pomíjivost lidského světa, ale zároveň se ve světské marnivosti táže, co asi v této chvíli dělá ta, o níž se zesnulá tolik strachovala. Jistě se jí stýská, je přece tak mladičká.

Princ dívce upřímně kondoluje, před očima se mu matně vybaví výjevy, spojené s úmrtím jeho vlastní matky. Byly mu tehdy tři roky.

Šónagon zatím píše dlouhou, obřadnou odpověď.

Když skončí období smutku, donese se k princovu sluchu, že dívka nyní pobývá v jistém domě v císařském městě, o němž již dříve byla řeč.

Po čase, jedné tiché, poklidné noci se tam princ vypraví. Všechno je zde ještě nevlidnější a opuštěnější než tehdy. Pusto a prázdno, nikde živé duše. Princ je uveden na stejné místo, kde seděl kdysi, a Šónagon mu s pláčem líčí, jak stará paní skonala. Princ je hluboce pohnut. Ani on nepotlačí slzy.

„Chtěli jsme se přestěhovat do domu dívčina otce, představeného vojenského úřadu. Avšak podle vyprávění ctihodné paní snášela dívčina zesnulá matka ústrky od otcovy hlavní ženy velmi bolestně. Dcerka, ona Fialka, mladičká Murasaki, nebyla tehdy již tak malá, aby nic netušila, ale také ne dostatečně zralá, aby všechno pochopila a překousla. Byla právě někde na samém přelomu, na onom nepokojném počátku dospí-

vání a zrání, a macecha ji tehdy jako své jediné nevlastní dítě bez ustání šikanovala. Co se proto ctihodná paní natrápila! Zmiňuje se o tom na několika místech i ve své závěti.

A pokud jde o váš vzácný návrh? Vždy se obávala, že svá slova můžete kdykoli vzít zpět, že na ně nelze bezvýhradně a trvale spoléhat. Ale už to, že jste takový návrh učinil, jí samo o sobě udělalo velikou radost.

Dívka samozřejmě není z žádné rodiny vhodné pro vás a také se chová dětinštěji, než je v jejím věku obvyklé. To nám působí značné starosti.“

„Proč stále neberete v úvahu, co k té dívce cítím, ač vás na to stále upozorňuji? Osud dal přece jasně najevo, že jsme si předurčení. Jen proto ve mně mohlo ono drobné dětské srdíčko probudit tolik lásky a touhy. Nechci to ale po nikom vzkazovat. Chci jí to říci přímo:“

*Zarostlý záliv.
V síti si hledá cestu
dvojice chaluh.
Vlny je srážejí zpět,
chtějí je odrhnout.*

Taková bezcitnost...“

„To zní opravdu dojemně,“ připouští Šónagon, ale vzápětí smysl básně obrací:

*„Kdo zná záměr vln
v zátoce Waka?
A mladé chaluhy
se jimi nechají nést -
není to lehkovážné?“*

Tady je každá rada drahá.“

Šónagon se řídí dvorskými zvyky. Její postoj vychází zřejmě z přijatých zásad o rozdílech věku a stavu. Princ jí tedy její zatvrzelou neústupnost odpouští.

„Že prý mne nechce vidět! Proč, lásko, co jsem vám učinil?“ parafrázuje princ obratně známou báseň a přítomné mladé dámy jsou oslněny.

Slečna zatím na lůžku pláče. Vzpomíná na starou ctihodnou paní, zatímco přítelkyně volají: „Přišel nějaký pán v dvorském rouchu. Není to váš pan otec?“

Slečna vstane. „Kdo to přišel, Šónagon? Tatínek?“

Princ přistupuje blíž: ten roztomilý hlásek mu snad učaroval.

„Nejsem váš tatínek,“ říká Gendži, „ale také nejsem žádný cizí člověk. Pojdte přece ke mně.“

Děvčátko ho poslouchá a říká: „Co jsem to jen řekla za hloupost!“ Pak se obrátí k chůvě a říká: „Pojď, chce se mi spát.“

„Kdy přede mnou už konečně přestanete utíkat? Můžete mi klidně spát na klíně. Tak pojdte kousek blíž,“ odvažuje se princ.

„Říkala jsem vám přece, že Její Jasnost je naivní jako malé dítě,“ dodá chůva a pobídne děvče, aby přistoupilo k místnosti, kde princ odpočívá. Ten natáhne ruku a poodhrne závěs.

Nad měkkým sukнем dívčího roucha se třpytí lesklé vlásky. Princ cítí jejich bohaté, zvlněné prameny. Jsou tak půvabné.

Princ se dívence pokusí vzít za ruku, ale té se to nelíbí. Kdepak, není zvyklá na to, že by se k ní nějaký neznámý člověk jen tak přiblížil. Je z toho vyděšená a volá chůvu:

„Říkala jsem ti přece, že chci jít spát.“

Vyklouzne princovi a snaží se držet v patřičné vzdálenosti: „Ode dneška se o vás budu starat já. Nesmíte se mne tedy stále stranit.“

Chůva je zděšena.

„Přestaňte, prosím, Výsosti. Vidíte, že takhle na ni ještě nemůžeme. Ať dívce řeknete cokoli, stejně vám neodpoví.“

„Ano, je ještě mladá. Ale což pro ni můj cit nic neznamená? Nevidí, že ji miluji?“

V noci se přihnala podzimní bouřka s krupobitím. Hrozivý zážitek v tomto starém, zpustlém domě.

„Proč je tu tak děsivě pusto? Chudák děvče, v tomhle domě se musí

pořádně bát,“ nařiká princ. Ano, tady to děvče zůstat nesmí. „Zavolejte rychle nosítka. Přichází velmi ošklivá noc! Musíme slečně poskytnout ochranu. Dámy, pojdte sem!“

A princ, jakoby samozřejmě, vstupuje sám za záclony dívčího lůžka. To už je příliš! V celém domě panuje zděšení. Ani chůva si neví rady a říká: „Co teď!“ Ale nad chováním Jeho Výsosti se pohoršovat nesmí, a tak jen tiše vzdychá.

Slečna je vyděšena; chvěje se hrůzou, co bude dál. Na krásné jemné pleti jí naskakuje husí kůže. Princovi je jí líto a zahaluje ji spěšně alespoň do spodního roucha. Počíná chápat, že toto jeho vzplanutí je poněkud zvláštní. Utěšuje dívku a zároveň ji přemlouvá:

„Pojedte se mnou do mého domu. Mám tam moc hezké papírové panáčky a panenky.“

Svou jemností a laskavostí pomalu dobývá zpět její důvěru a dívka přestává jevit známky strachu. Její srdce si ale tím podivným přemlouváním nezískal.

Děvče se odvrátí na druhou stranu, ale usnout rozhodně nedokáže. Chvěje se přitom po celém těle jako osika.

Vichřice řádí celou noc a dvorní dámy si mezi sebou šeptají:

„Co se dá dělat? Možná je dobře, že princ přijel až sem. Jak by té dívce bylo, kdyby měla tuhle děsivou noc strávit úplně sama nebo jen s bezmocnými ženami! Škoda, že ti dva nejsou přiměřeného věku...“

Znepokojená chůva pak celou dobu sedí u záclony lůžka a střeží je.

Sotva se vítr utiší, princ se má k odchodu. Jak je odedávna zvykem, ještě před rozedněním. Úplně, jako kdyby mezi ním a dívkou bylo opravdu k něčemu došlo.

„Děvče je tak ustrašené, tak nešťastné,“ říká princ. „Kratičké chvílky, kdy ji mám na očích, ji před zlými silami neochrání. Musím ji vzít někam, kde ji budu mít pod dohledem od rána do večera. Takhle ji dál nechat nemohu! Chudák, že v takových podmínkách ještě vůbec žije!“

Šónagon opáčí: „Jeho Výsost slečnin otec, představený vojenského úřadu princ Hjóbukjó, říkal, že si pro slečnu přijede, jakmile uplyne sedm týdnů smutečních obřadů. Myslím, že čeká na chvíli, kdy si ji bude moci vzít k sobě.“

„Otec by měl být dítěti oporou,“ opáčí princ. „Ale tenhle nechal děvče bydlet jinde, a tak na ně nemá žádný nárok. Jednou si s ním o tom samozřejmě promluví, ale to dítě pro mne znamená příliš mnoho. Určitě víc než pro něho.“

Pak slečnu hladí po vláscích a ještě na odchodu se stále otáčí zpět.

Vzduch je prosycen hustou mlhou, na všem leží silná vrstva bělostné jínovatky.

Na skutečnou lásku je ta dívka ještě příliš nezralá, uvažuje princ a neubrání se pocitu zklamání. Náhle si uvědomí, že hned při cestě bydlí žena, kterou tajně navštěvoval. Zabuší na vrata, ale nedostane se mu odpovědi.

Co dělat? Musím požádat některého člena družiny, který má zvučný hlas, aby za mne přednesl báseň.

*„Předjitřní nebe.
Na krok nevidím
v chomáči mlhy.
Přesto neminu, paní,
branku vašeho domu.“*

Když to zarecituje už podruhé, vyjde před branku služebná, která se chová velmi vytříbeně, a přednese báseň své paní:

*„Kdo si povšiml
v mlze husté jako dnes
našeho plotu,
tomu zarostlá branka
nemůže být překážkou.“*

Pak zajde služka zase dovnitř a nic se neděje.

Princ neví, jak na tom vlastně je. Mám za těchto okolností vytrvat, nebo jít domů? Zatím se plně rozednilo. Další prodlévání by bylo nevhodné.

Konečně princ uléhá. Tiše se přitom usmívá; hřeje jej představa děvčátka, které ho svou roztomilostí okouzlo.

Když se konečně slunce vyhoupne vysoko nad obzor, princ vstane a vyšle k děvčeti posla s obvyklým ranním listem. Znovu a znovu v rozpacích odkládá štětec, protože takovému děvčátku není zvyklý psát. Místo obvyklé básně přidává tedy všelijaké zajímavé obrázky, aby upoutal dívčí pozornost.

Když dopis dorazí k cíli, je u děvčátka právě jeho otec, představený vojenského úřadu. Letitý dům je zašlý a zpustlý, všude je smutno a prázdno.

Otec se rozhlédne po okolí a říká:

„Na takovém místě nemohu nechat malé dítě, ani přechodně ne. Vezmu si tě raději k sobě. Jsi ještě malá, žena se tomu divit nebude. Překážky ti v mém domě nikdo nebude klást. Chůva pro tebe připraví zvláštní pokoj. Budou tam i děti. Budeš si moci hrát a bavit se, jak se ti zlíbí.“

Nato princ děvče vyzve, aby k němu přistoupilo blíž, a pojednou si povšimne, že její šatečky jsou prosyceny zvláštní, nesmírně jemnou vůní.

„Taková vznešená vůně,“ říká si otec, a přitom si soucitně pomyslí: „Ale to hedvábí je dost obnošené. Dcerka žila u té staré nemocné ženy příliš dlouho,“ pokračuje. „Přemlouval jsem ji, aby se přestěhovala ke mně. Zvykla by si tam na lepší společnost, ale bůhvíproč se tomu stále bránila. A manželka byla v té věci bohužel vždycky spíš zdrženlivá. Škoda, přeškoda. Ale za nových okolností by se žena mohla s děvčetem konečně sblížit.“

„Vaše Výsost si vůbec nemusí dělat starosti. Slečně někdy bývá úzko, ale snadno to překoná.“

„Nejlépe bude, když se přestěhuje. Až se trochu uklidní, bude uvažovat rozumněji.“

„Slečně se moc stýská po ctihodné paní,“ brání děvče Šónagon. „Stále na ni vzpomíná a kvůli tomu ani pořádně nejí.“

Dívka je opravdu velmi pohublá, ale na druhé straně působí velice půvabným, ušlechtilým dojmem...

„Proč stále myslí na to, co se už nedá změnit?“ diví se otec. „Zemřelou už nevzkřísí, a má přece mne.“

Večer se otec chystá k návratu domů, ale dcera je stále jako bez ducha a usedavě pláče.

„Proč se tolik trápíš? Dnes nebo zítra tě přestěhujeme,“ opakuje otec několikrát za sebou a konečně odjíždí. Mrzí ho, že děvče nechal na takové samotě příliš dlouho, a tiše, sotva slyšitelně pláče.

Dívka již neuvažuje, co bude dál. V mysli se pouze stále vrací ke staré paní, od níž se po léta ani na chvíli neodloučila a kterou již nikdy, nikdy neuvidí. Její dětské srdíčko se při té představě upřímně svírá bolestí. Ve dne se děvče věnuje různým druhům zábavy a rozptýlení, ale ve večerních hodinách je vždycky nesmírně skleslé.

Takhle se tomu nesmíte poddávat, chlácholí ji chůva, ale nakonec se rozpláče také.

Konečně přichází posel od Gendžiho. Je to Koremicu a sděluje strážnému princův vzkaz:

„Měl bych přijet osobně, ale byl jsem povolán k Jeho Veličenstvu. Princznin stav mne velmi znepokojuje. Utěšte ji mým jménem.“

„To je nezodpovědné!“ pohoršují se dvorní dámy. „I když nejde o opravdovou lásku dospělého muže a ženy, mělo by se zachovat pravidlo, že mají strávit tři noci po sobě pod jednou střechou, pokud má jít o řádný, trvalý vztah.“

Kdyby se to dověděl váš pan otec, pokáral by nás všechny, že jsme takovou nezodpovědnost dopustily. Musíte si dát pozor, abyste tyto zvyklosti neporušila. Řekněte si: Už nejsem tak malá. Ale pozor, ne abyste se před panem otcem poděkla!“

Jenže ona, je to až k nevíře, si z toho všeho vůbec nic nedělá. Šónagon pak dlouho rozmlouvá s Koremicuem a nakonec dodává:

„Jednou v budoucnu, v čase, který si určí sám osud, přijde den, kdy se slečna přestane Jeho Výsosti panu Gendžimu vyhýbat. Zatím jsou ale takové styky naprosto nevhodné. Neobvyklé zaujetí Jeho Výsosti pro toto dítě a cíle toho zaujetí, jež dost dobře nechápu, mne upřímně zarážejí. Dnes zde byl slečnin otec a říkal: ‚Chovejte se přirozeně a rozumně. Vyvarujte se dětské zbrklosti!‘ Na mne při tom šly doslova mdloby. Tak nemravné počinání ve dnech, kdy otec dívku napomíná a varuje!“

Tenhle Koremicu se navíc tváří, jako by mezi princem a dívkou už něco bylo. Raději to ani nerozebírat! Šónagon si tedy nakonec jen povzdychne a mlčí, zatímco mistr páté hodnosti pan Koremicu dělá, že neví, o čem je řeč.

Pak se Koremicu vrátí do paláce a podává zprávu Gendžimu. Tomu je děvčete líto, ale uvědomuje si, že za ním pravidelně docházet nemůže. Cítí, že celou věc přehnal. Z toho, co se lidé doslechli, dospějí možná k závěru, že dívka je nevázaných mravů a má zvrhlé spády.

Musím být opatrnější. Vezmu si ji k sobě, do paláce na Druhé ulici.

Princ tedy posílá dívce list za listem a za soumraku k ní pak zve Koremicua.

„Nemohu za Vámi přijít osobně, protože tomu brání různé překážky. Nikoli proto, že by mi na Vás nezáleželo...“ stojí v listě.

„Pan otec říkal, že pro slečnu zítra časně ráno pošlou,“ oznamuje mezitím Šónagon. „Tak nevím, co dřív...“

Děvčeti se nechce pryč z toho starého domu se zahradou zarostlou býlím a také služebnictvo je z možnosti stěhování dost smutné a nešťastné.

Princ se zatím zase jednou rozjel do tchánovy ministerské rezidence, ale manželka s ním ani tentokrát vůbec nehovoří. Princ je znechucen. Utěšuje se tím, že hraje na harfu z Východních provincií a zpívá si:

„*Obdělávám pole v kraji Hitači. Přišla za mnou moje milá. Myslela si, že ji klamu v deštivé noci...*“ Notuje přitom tak krásným, půvabným hlasem.

Mezitím se objeví pan Koremicu. Princ jej žádá, aby mu řekl, jak se dívce daří. A Koremicu mu tedy poví, co jí hrozí. Prince to velmi zarmoutí, uvažuje: Pokud se dívka přestěhuje k otci, budou mi vytykat nevěru a sukničkářství, když se ji pokusím z jeho domu odvést. Těžko se vyhne kritice, kdo unesl nezletilou. Musím si ji tedy vzít k sobě dřív, než to udělá otec, a členům družiny nařídít, aby o tom pomlčeli. Ale nahlas princ říká:

„Vypravím se tam hned za úsvitu. Vůz je už připraven. Vezmu s sebou jen jednoho nebo dva muže. Ať se přichystají!“ Koremicu vyslechne příkaz a odbíhá.

Všichni si budou klást otázku, proč jen jsem jednal právě takto, a spatřovat ve mně záletníka. Kdyby ta dívka aspoň byla přiměřeného věku. Pak by lidé uvěřili, že jsem si ji prostě odvedl pryč po dohodě, jak už to mezi milenci chodí.

Princ se také leká, co bude, až ji v jeho domě objeví otec. To by bylo velmi trapné, uvědomuje si. Ale nesmí propást poslední příležitost, a tak ještě za tmy opouští ministrovu rezidenci a vydává se na cestu.

Manželka je stále stejně lhostejná a chladná. Jako vždycky...

„Uvědomil jsem si, že mám doma velmi důležitou práci. Musím tedy hned zpátky,“ vysvětluje princ a vytráčí se.

Do princových plánů není zasvěcena ani jeho vlastní družina. Ve svém pokoji se princ převleče do slavnostního roucha a svého koně postoupí Koremicuovi. Ihned se vydávají na cestu.

Zanedlouho již princ klepe na branku Fialčina paláce. Osoba, která mu otevírá, není do věci zasvěcena. Princ nechá vůz tiše vtáhnout dovnitř. Pak Koremicu zabuší na rohová dvířka verandy a odkašle si. Šónagon to zaslechla a vychází ven.

„Je zde Jeho Výsost pan Gendži,“ oznamuje Koremicu.

„Slečna odpočívá v ložnici,“ opáčí Šónagon. „Proč přichází Jeho Výsost tak brzy? Ještě je noc.“ Šónagon se zřejmě domnívá, že se zde princ stavil náhodou na cestě od jiné ženy.

„Prý se slečna má stěhovat k panu otci,“ říká princ. „Dřív se jí však chci na něco zeptat.“

„A na co? Domníváte se, že dovede složit vhodnou odpověď?“

Princ se usmívá, ale Šónagon váhá. S obavami sleduje, jak princ nahlíží za záclonu, a říká: „Taková neopatrnost, před starými dvorními dámami...“

„Ještě se neprobrala,“ říká zatím princ. „Mám ji vzbudit? Jak může klidně spát, když jitřní mlha je tak okouzující!“

Pak jde princ klidně dál a míří za záclonu. Šónagon jej ani nestačí okřiknout.

A princ skutečně vstoupí za závěs ložnice, kde děvče bezelstně spí,

a bere je do náruče. Dívka se probudí, ale v rozespalosti se domnívá, že pro ni přišel otec.

Princ zatím děvčátko hladí po vláscích. „Pojď se mnou,“ říká. „Přišel jsem si pro tebe místo pana otce.“

Když děvče vidí, že muž, který si jí tak hledí, není její otec, neví si rady. Má strach.

„Proč jsi taková? Vždyť jsem skutečně něco jako tvůj tatínek,“ říká princ, bere ji do náruče a vychází ven.

„Co to má znamenat?“ leká se děvče. Koremicu a Šónagon jsou princovým počínáním ohromeni.

„Chtěl bych tě vzít s sebou na bezpečné místo, víš, protože tady se o tebe prostě nemohu dost dobře starat. A jestli se mi opravdu odstěhuješ, pak to vypadá, že ti už nikdy nebudu moci říci, co bych ti jednou říci chtěl! Pojďte sem přece někdo, pomozte mi!“ vybízí netrpělivě.

„Dnes je na takové počínání mimořádně nevhodný den,“ upozorňuje Šónagon. „A přijde-li pan otec, bude ještě těžší slečně vysvětlit, co má Jeho Výsost v úmyslu. Kdyby byl čas, aby se mezi Jeho Výsostí a slečnou vyvinul přirozený vztah, dalo by se to stěhování nějak zařídit. Zatím ale nepadá v úvahu, že by slečna všechno pochopila, a proto si s ní doprovod nebude vědět rady.“

„To chápu,“ souhlasí princ. „Ať tedy služebné přijedou později.“ Pak pohotově přikáže, aby ihned přistavili vůz.

Dámy nevycházejí z údivu. Jaké záměry s tím děvčátkem Jeho Výsost má?

Slečna se bojí a pláče. Šónagon ale stejně vidí, že odjezdu již nezabrání. Přehodí si tedy přes ruku šatečky, které včera šila, a sama si na sebe bere zánovní hedvábný šat.

Ze Šesté ulice na Druhou není tak daleko, a tak do princova sídla přijíždějí ještě před svítáním. Vůz je přistaven k Západnímu pavilonu. Princ vystoupí. Jemně dívku vezme do náruče a sesazuje ji z vozu.

„Jako by se mi to zdálo! Co si v tomhle paláci počnu?!“ děsí se Šónagon.

„To záleží jen na tvém přání. Hlavní osobu jsi již přivedla. Chceš-li se vrátit domů, zajistím ti doprovod.“ Šónagon tedy volky nevolky vystupuje. Všechno se to seběhlo tak náhle. Co ji zde ale čeká?

Dívčí srdíčko buší vzrušením. Co by si o tom asi pomyslel její vznešený otec?

Tak či onak, všichni, kdo by dívce mohli být skutečnou oporou, již zemřeli. Takový smutný osud! Kdykoli na to Šónagon pomyslí, vhrknou jí slzy do očí, ale potlačí je. Prý přinášejí neštěstí. Zvlášť ve chvílích, kdy se právě zrodila... nová láska.

Jelikož zde, v západním křídle paláce, nikdo nebydlí, není zde ani lůžko s nebesy. Princ Koremicua pověří, aby přinesl záclony a zástěny, a ten je ihned rozestavuje. Pak přináší ještě přenosný stojan se závěsem a upravuje prostor k sezení.

Princ zatím dá přenést lůžko z východního křídla a nakonec uléhá vedle dívky. Slečna se chvěje strachy. Co má princ v úmyslu? Je jí do pláče, hlásek jí selže.

„Budu spát u komorné Šónagon,“ domáhá se konečně. Má opravdu ještě úplně dětský hlásek.

„Už se nehodí, abyste spala s chůvou jako malé děcko,“ poučuje ji princ. Dívka na lůžku vedle něho je nesmírně nešťastná a doopravdy se rozpláče.

Také chůva nemůže rozčilením spát, celou noc je ve střehu. Jak se rozednívá, postupně jí bere dech výstavnost paláce, je vyvedena z míry jeho skvostným vybavením...

Bělostné oblázky na břehu jezera jí připadají jako perly. Chůvu ten oslňující výjev uchvátí. Také se nemusí rdít před ostatními dámami v tomto paláci: žádná z nich není nablízku. V těchto prostorách bývali ubytováni jen méně významní hosté, stráží je zde tedy poskrovnu a všechny stojí venku, před záclonou.

Když strážce slyší, že do paláce přijela žena, zvědavě se šeptem dohadují: „Kdo by to mohl být? Jistě to není jen tak ledajaká žena...“ Pak přinášejí vodu na umytí a hrubou rýžovou kaši.

Slunce vystoupilo vysoko nad obzor a princ říká:

„Určitě vám chybí vaše dámy a ostatní dívky. Večer, až se trochu

setmí, pro ně pošlu.“ Pak káže pázatům, aby raději hned někoho zavolali.

„Ať zatím přijdou aspoň ta nejmenší děvčátka,“ stojí v princově vzkažu. Vzápětí opravdu přijíždějí čtyři děvčátka, jedno roztomilejší než druhé. Slečna leží zabalena v nočním oděvu, ale princ ji bez okolků budí a vzápětí ji začne uklidňovat:

„Jak jen můžete tak klidně spát? Netrapte mne přece! Což bych o vás pečoval, kdybych to s vámi nemyslel dobře? Správná dívka má být jemná a poddajná!“

Dívka mu nyní připadá hezcí, než když si ji prohlížel zpovzdálí. Něžně k ní promlouvá a hned dá přinést všelijaké zajímavé obrázky a hračky. Ukazuje jí je a všemožně usiluje o její přízeň. Postupně získává dívčin zájem a ona usedá vedle něho. Má na sobě poněkud obnošený tmaovošedý smuteční šat a bezděčně se usmívá. Je tak roztomilá, že se princ neubrání úsměvu.

Jednou dívka vyjde až do východního křídla a zahledí se odtud na stromy a rybník v zahradě. Zahrádka, povadlá pod vrstvou jinovatky, vypadá, jako by ji malíř namaloval. Dívky zde sedí v řadě v nevšedních černých a tmavomodrých šatech osob čtvrté a páté hodnosti: jedna vedle druhé, takže by stéblo nepropadlo. Opravdu zajímavé místo!

Slečna si zatím prohlíží poutavé obrázky na zástěnách a všechen smutek je ten tam. Jak je dětinská...

Princ nejde několik dní do služby, ale zůstává doma a snaží se dívku přemluvit, aby nebyla tak chladná. Předvádí jí krasopisné znaky a kreslí obrázky všech věcí kolem. Představuje si, že ona si jeho výtvořky rovnou vezme za vzor, a kreslí a kreslí. Bezpočtu obrázků a všechny zdařilé, jedna radost:

„Pláň Musašino:

„Hněte mne žárlivost,

květe fialy...“

Je to napsáno na papírovém lístku vznešené fialové barvy: nádhernými, vzorovými, směle rozvrženými tahy. A pod tím vším trochu menším, zběžným písmem:

*„Ještě tě nemám,
a nesejdeš mi z myslí.
Kvítku tak blízký té,
pro niž ubrouzdán klesám
do musašinské rosy.“*

Tak a teď něco napište vy,“ dodává princ, ale dívka odpoví:

„To přece neumím.“ S okouzlujícím úsměvem na něho pohlédne velkýma nevinnýma očima.

„Že to ještě dobře neumíte, neznamena, že nebudete psát vůbec. Však já vás tomu naučím.“

Dívka se stydlivě odvrací, zastírá list a píše. Ale všechno je ještě tak dětské, tak neumělé, ty pohyby, ty tahy štětce...

Co na ní vidím? táže se v duchu princ, ale dobře ví, že je ztracen. Dávno jsem už beznadějně propadl jejímu kouzlu.

Dívka před ním obratně zakrývá písma - to jsem zkazila, víte? - ale princ se nedá a čte. Stojí tam:

*„Nemám ponětí,
co tímhle chcete říci.
Jak divný nápad!
Podle vás jsem podobná
nějaké zvláštní kytce...“*

Ten rukopis je skutečně školácky nevyzrálý až běda. Nevýrazná, necvičená ruka, která má budoucnost teprve před sebou. Navíc tenhle styl kaligrafie připomíná spíše staříčkou ruku ctihodné paní. Dostane-li dívka mladší, módnější vzor, může jí to jen prospět.

Princ vystříhuje panenky a panáčky a zhotovuje domečky, ve kterých budou s děvčetem bydlet. Hra oba hráče plně zaměstnává a postupně

zcela ovládne jeho mysl. Opravdové zadostiučinění za všechny dny trápení kvůli oné druhé „fialové“ dámě. Té z Vistáriové komnaty...

Když se v domě, kde dívka ještě před nedávnem bydlela, konečně objeví otec, služebnictvo neví, co si s tou zprávou počít.

„Nějaký čas se to nesmí nikomu říkat,“ radí princ a Šónagon je stejného mínění. Proto služebným vzkáže, aby za žádnou cenu o ničem nemluvíly. A tak služebné říkají:

„Nevíme, kde paní je. Šónagon ji někam odvezla a ukryla.“

„Co teď,“ nařiká otec, ale nezbyvá mu než odejít s nepořízenou. „Stará ctihodná paní byla vždy proti tomu, abych si dívku vzal k sobě.“ Chůva to asi trochu přehnal a dospěla k závěru, že prostě nesmí, že mu to děvče rozhodně nemůže předat. Jenže místo toho, aby to princovi jasně řekla, odvezla si je s sebou tajně bůhvíkam.

„Budete-li mít nějakou zprávu, dejte mi rozhodně vědět,“ dodává ještě otec, ale dámy si nevědí rady. Princ se nechá ptát i u pana biskupa, ale ten také nic neví. Otec nakonec želí umu, který na celý případ vynaložil. Jeho paní na dívčinu matku žárlívala, ale žárlivost jí už dávno opustila. Spíš jí teď mrzí, že jí ušla slibná budoucnost, jež mohla rodině kynout ze svazku s tak skvělou nevěstou.

Zatím se v západním křídle shromáždily dvorní dámy. Děvčátka a chlapci, které princ povolal, aby slečnu potěšili, oceňují elegantní vzhled a vybrané způsoby mladého páru. Princ a dívka se celý den náruživě oddávají hrám. Jen za ponurých večerů, kdy je princ zaměstnán někde jinde, se princeznička rozpomene na babičku a oči se jí zalijí slzami.

Otec jí však na srdci neleží. Navykla si žít bez vlastního otce, a tak pro ni není těžké přijmout otce nového a sblížit se s ním. Kdykoli dívka přijde domů, běží princovi naproti. Něžně jej oslovuje, dovolí mu, aby ji objímal... Nestrání se ho, ani se před ním neostýchá. Důvěrnosti, jež jsou mezi otcem a dcerou vskutku nezvyklé...

Kdyby byla vypočítavá a podezřívavá a naznačovala jen, co všechno od něho očekává, mohlo by se stát, že by jej pomalu přestala přitahovat.

To by u ní jistě mohlo vyvolat i takové výbuchy žárlivosti, že by nakonec zbýval jen rozchod. Jenže tahle dívka je nesmírně přichylná a bezelstně hravá. Vlastní dcera by se v tomto věku již nedokázala k otci chovat tak důvěřivě a bezprostředně, spát s ním na jednom lůžku.

Takový poklad, říká si princ. Jak zvláštní dítě jsem si to pořídil...

Nos jako květ k utržení

*„Přisahám lásku,
na mou duši. Tvá ulétla,
co zbylo? Slza
nad vyschlou kapkou rosy.
Kvítku s večerní tváří...“*

Ano, léta přejdou, ale na tu dívku nikdy nezapomenu.

Poslala mi báseň s „večerním kvítkem“, a proto ji podle obvyklé předzívky onoho svlačcovitého kvítka nazývám Júgao, „Večerní tvář“.

Lze si vůbec představit jinou tak upřímnou, tak bezelstně přichylnou dívku? Jak jen se liší od mé namyšlené, žárlivé choti, paní Cesmíny Aoi, která na mne čeká, chladná a odměřená, v domě ministra po levici!

Princovo srdce tone v zoufalství, svírá se steskem a zároveň pozvedá k nebi na perutích naděje a touhy.

Jaký zázrak, že jsem se nenechal odradit! Že jsem neztratil víru, že najdu dívku, která vůbec nemusí být z vyhlášeného rodu, ale bude vlídná a poddajná. Družku, před níž nebudu muset nic skrývat, protože její dětské kouzlo, jako třeba kouzlo mladičké Fialky Murasaki, naopak samo volá po ochranné ruce.

Každou zvěst, z níž by byla mohla svitnout sebemenší špetka naděje, podrobil pečlivému zkoumání, sledování a ověřování. Každá dáma, jež mu poskytla záblesk takové naděje, si mohla být jista, že dostane aspoň jednu řádku, jež udeří na strunu jejich citů.

Nebudu opakovaně zdůrazňovat, že není snadné najít dámu, která by

princovým vyznáním pohrdla. Vždyť dámám chladným a sebejistým, jež by si rády postavily trůn z vlastní důstojnosti, se láska předem obloukem vyhne.

Jen zkus být sebejistá, hrdě povznesená nad jádro té choulostivé věci, o níž vždy jde – a neúspěch je zaručen. Až jednou pochopíš, jak to ve světě chodí, začneš bycha honit a ještě ráda se smíříš s nabídkou posledního muže pod sluncem. Ovšem ten pak nabídku možná vezme zpět. Ano, i to se stává.

Jindy si zase princ připomene trapnou historku s pláštíkem Cikádky Ucusemi. Jak obratně se mi ta žena vysmekla, když mi zanechala jenom svůj závoj, říká si a jeho mysl ovládne hněv. A pak se mu před očima zjeví Cikádčina nevlastní dcera, Nokiba no ogi, ona dívka z básně o keříku na zápraží, k níž se princ přiblížil v domě guvernéra provincie Kii. Však přijde chvíle, kdy ji překvapí znovu. Musí ji vidět – vlastně ji má stále před očima. Neupravenou a rozcuchanou, ve svitu narychlo zažehnutých pochodní.

Mám už to v povaze: na žádnou ženu nezapomenu.

V císařském paláci slouží dáma, které říkají Taifu no Mjóbu, paní mistrová. Je to dcera jedné z Gendžiho chův, paní Saemon, jíž si princ cení téměř stejně jako chůvy Daini. Její otec pochází z císařské krve a působí jako náměstek představeného vojenského úřadu. Paní je mladá a nesmírně přitažlivá a princ ji stále častěji zve k sobě. Její matka, zmíněná paní Saemon, je nyní ženou guvernéra provincie Čikuzen, a protože manžel byl vyslán do provincie, žije Taifu u otce a dochází do císařské služby odtud.

Taifu no Mjóbu vychovala jako oko v hlavě dcerku, kterou na sklonku života zplodil císařský princ Hitači. Ale od otcovy smrti žije tato dívka v poměrech nesmírně skrovných a bez opory. Gendži se o tom při jakési příležitosti doslechl a je mu jí upřímně líto.

„Jakou má povahu a jak vypadá, nevím,“ vysvětluje Taifu. „Při večerních příležitostech jsem s ní mluvila, ale vždy jen přes zástěnu. Jejím jediným druhem je snad jen sedmistrunná harfa.“

Na to princ odpoví: „Ano, to je jeden ze tří přátel člověka podle Po Tü-iho veršů. Druhý v řadě, rýžové víno, se k dámě nehodí.“